

Útmutató

az orientációs fejlesztés, a dobbantó program és a műhelyiskola
indításához

Tartalom

Bevezetés.....	4
I. Az orientációs fejlesztés, a dobbantó program és a műhelyiskola egyedi jellemzői.....	4
1. Orientációs fejlesztés	4
1.1. Jogsabályi háttér.....	4
1.2. Az orientációs fejlesztés célcsoportja és célkitűzései.....	5
1.3. Az orientációs fejlesztés főbb jellemzői:.....	5
2. Dobbantó program.....	7
2.1. Jogsabályi háttér.....	7
2.2. A dobbantó program célcsoportja és célkitűzései	7
2.3. A dobbantó program főbb jellemzői:	7
3. Műhelyiskola	9
3.1. Jogsabályi háttér.....	9
3.2. A műhelyiskola célcsoportja és célkitűzései.....	9
2.4. A műhelyiskola főbb jellemzői:.....	9
II. Az orientációs fejlesztés, a dobbantó program és a műhelyiskola közös jellemzői.....	10
1. Szervezeti feltételek.....	10
1.1. A rugalmas tanulás-szervezési formák integrálása a szervezeti kultúrába	10
1.2. Együttműködés a programok megvalósítása során szakképzési centrumon belül és szakképzési centrumok között.....	11
1.3. Tanuló szervezeti működés.....	11
2. Személyi feltételek	11
2.1. Oktatók támogatása.....	11
2.2. Oktatói team kiválasztása.....	11
2.3. Teamülések	12
2.4. Teamvezető.....	12
2.5. A team tagok órarendje és feladatai.....	12
2.6. A team tagjainak felkészítése, szakmai támogatása.....	12
3. Tárgyi feltételek.....	13
3.1. Megfelelő tanulási környezet biztosítása.....	13
3.2. Tanműhelyek, DKA laborok szerepe	13
3.3. Külső helyszínek.....	14
4. A tanulás tartalma és szervezése	14
4.1. Kompetenciafejlesztés.....	14

4.2.	A diákok értékelése	15
4.3.	A tanulási tartalmak szervezése.....	15
4.3.1.	A tanév szervezése:.....	15
4.3.2.	A tanítási nap szervezése.....	16
4.3.3.	A tanítási hét szervezése	17
4.3.4.	A tanulási tartalmak szervezése	17

Bevezetés

A 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről három, egymáshoz szemléletmódjában és módszertanában szervesen kapcsolódó program elindítását teszi lehetővé a szakképzésen belül az olyan fiatalok számára, akik lemaradtak a tanulásban, esetleg nem sikerült az alapfokú végzettséget megszerezniük, kudarcélményekkel és kompetenciahiánnyal küzdenek, a pályaválasztásukat illetően bizonytalanok. A tanulók egy része korai iskolaelhagyó vagy lemorzsolódás által veszélyeztetett. A három rugalmas tanulási utat képviselő program a szakképző iskolában előkészítő évfolyamon indítható orientációs fejlesztés és dobbantó program, valamint a részzakma megszerzéséhez eljuttató műhelyiskola. Mindhárom program közös pedagógiai alapokon nyugszik: a diákok egyéni fejlődését szem előtt tartva munkálkodik azon, hogy az adott program céljának megfelelő szintre tudja eljuttatni a résztvevő fiatalokat.

Jelen szakmai program az orientációs fejlesztés, a dobbantó program és a műhelyiskola indítási feltételeiről szól. Bemutatja a programok legfontosabb jellemzőit és kereteit, a programok indításához szükséges személyi, tárgyi és szervezeti feltételeket, tanulási tartalmakat, valamint a vezető feladatait a programok elindítása és megvalósítása során. A három program közös pedagógiai gyökeréből, hasonló szemléletmódjából adódóan a tájékoztató is közösen tárgyalja azokat a szempontokat, amelyek a három program esetében megegyeznek, míg a programok egyedi jellemzőit külön fejezetrészekben mutatja be.

A szakmai program támaszkodik a rugalmas tanulási utakat jelentő programok előzményeinek tapasztalataira (Szakképzési Hídprogram, „régii Dobbantó Program”), valamint a Piarista Rend Göd 2.0 modelljére, amelynek keretében a gödi Piarista szakképző intézmény 2018 őszén egy hároméves pilot projekt keretében orientációs előkészítő évet indított. A tájékoztató tükrözi a 2019/2020. tanévben négy szakképzési centrum hat iskolájában pilot jelleggel működő orientációs előkészítő évfolyam tapasztalatait, valamint a 2020/2021. tanévben a szakképzési centrumok szélesebb körében induló orientáció, dobbantó és műhelyiskola programok tapasztalatait is.

I. Az orientációs fejlesztés, a dobbantó program és a műhelyiskola egyedi jellemzői

1. Orientációs fejlesztés

1.1. Jogszabályi háttér

- A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény (Szt.) 19. § (4) alapján az orientációs fejlesztést szakképző iskola indíthatja előkészítő évfolyamon, a szakma megszerzéséhez szükséges kompetenciák fejlesztése céljából.
- A szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet (Szkr.) 51. § (1) szerint az előkészítő évfolyam tartalmát szakmai programban kell meghatározni, a szakmai program elfogadásához (az állam által fenntartott szakképző iskola esetén) a fenntartó jóváhagyása szükséges.
- Az Szkr. 51. § (3) szerint az orientációs fejlesztés végezhető rugalmas tanulószervezési és személyre szabott oktatási formában.

- Az Szkr. 52. § alapján a tanuló a szakképző intézményben külön felvételi eljárás nélkül folytathatja tanulmányait (a választott ágazatról, illetve szakmáról az igazgató által meghatározott időszakban nyilatkoznia kell).
- Az Szkr. 171. § (2) és (3) alapján az előkészítő évfolyamon járó ösztöndíj havonkénti összege az ösztöndíj alapjának öt százaléka.

1.2. Az orientációs fejlesztés célcsoportja és célkitűzései

A program olyan tanulóknak szól, akik az általános iskolát befejezték ugyan, de bizonytalanok a pályaválasztásukban. A bizonytalanságnak számos oka lehet: 14-15 évesen még nem minden tanuló érett arra, hogy a döntsön a továbbtanulásról, különösen, ha csak felszínesen ismeri a képzési lehetőségeket, az ágazatokat és a szakmákat. A tanuló bizonytalanságát fokozhatja, ha jelentős kompetenciahiányt felhalmozva fejezte be az általános iskolát és kudarcélményei miatt motiválatlan a továbbtanulásban. Az ilyen diák abba a középiskolába megy, ahova - maradék elven - felvételt nyer, vagy a szülei, tanárai irányítják. Felzárkóztatás nélkül ez az út azonban szinte biztosan magában kódolja a további kudarokat, hiszen hosszú távon csak abban a szakmában tudunk kiteljesedni, amelyet érdeklődésünk alapján, önként választottunk, amelyik illeszkedik képességeinkhez és személyiségünkhöz. Az orientációs fejlesztés előkészítő évfolyamán a felzárkóztatás, illetve kompetenciafejlesztés nem a hagyományos tantárgyi keretek között folyik és nem az általános iskolai tananyag pótlását célozza. A diákok kompetenciáinak komplex fejlesztése projektszemléleten alapul. A projektek tematikája szorosan kapcsolódik a szakmák megismeréséhez, a szakmatanulás előkészítéséhez, továbbá épít a tanulók önálló ismeretszerzésére. A 45 perces órakerettől elszakadva a tanulók interneten keresztül információkat gyűjtenek az adott szakmáról, a szerzett ismereteiket megbeszélik, feldolgozzák és prezentálják. A szakma feldolgozásához hozzátartozik a munkaerőpiaci lehetőségek megismerése - milyen (környező) munkahelyeken lehet elhelyezkedni, hogy kell jelentkezni, önéletrajzot írni, mi várható majd a munkahelyen -, valamint az üzeme látogatás megtervezése is. A tanulók ezt követően a gyakorlatban is megismerkednek az adott szakmával: az iskolai tanműhelyben kipróbálják az egyes eszközöket, munkafolyamatokat és látogatást tesznek a környező vállalatoknál is (job shadowing). A projekteken keresztül fejlődik a tanulók kommunikációs, digitális, matematikai, szövegértési stb. kompetenciája, megtanulnak csapatban dolgozni, együttműködni. Megismerik ugyanakkor az egyes szakmákat, benyomást szereznek a munkaerőpiaci lehetőségekről, ami megalapozza pályaválasztási döntésüket. Az orientációs fejlesztés során alkalmazott alternatív pedagógiai módszereknek – mentorálás, egyéni fejlesztés, fejlesztő értékelés - az a célja, hogy felszínre hozzák a diák erősségeit, sikerélményhez juttassák a tanulót, aki ily módon motivációt szerez a szakmatanuláshoz.

1.3. Az orientációs fejlesztés főbb jellemzői:

- Javasolt csoportlétszám: 15 fő
- A képzés időtartama a tanév rendjéhez igazodik, de a tanév elején, illetve az első félév során is bekapcsolódhatnak diákok (pl. azok a 9. évfolyamos tanulók, akik előreláthatólag lemorzsolódnának). A pilot tapasztalatok alapján az első félévben csatlakozók még sikeresen integrálhatók a csoportba, a később érkezők esetén azonban erre már kisebb az esély és a képzéstől várt eredményeket sem lehet pár hónap alatt elérni.)
- Beiskolázás:
 - A célcsoportba tartozó diákok nagy része nem foglalkozik tudatosan a továbbtanulással, így számítani kell arra, hogy kevesen jelentkeznek célirányosan a

programra. A tanulók beiskolázása az iskola aktív szerepvállalásával érhető el: célszerű az általános iskolákkal és egyéb szervezetekkel (pl. családsegítő, gyermekvédelem, szociális munkások, önkormányzat stb.) felvenni a kapcsolatot, illetve tájékoztatókat szervezni azon diákok szülei számára, akiket nem vettek fel az általuk elsősorban megjelölt képzésre. Aktív marketingtevékenységgel kell a programok láthatóságát, az információk elérhetőségét biztosítani.

- Az előkészítő évfolyam egy évvel megnöveli a képzési időt, amit kommunikálni kell a tanulókkal és családjukkal a beiskolázást megelőzően. Ugyanakkor érdemes hangsúlyozni, hogy a képzés előnyei a tanuló életének későbbi szakaszaiban is érezhetőek lesznek, az orientációs fejlesztést elvégző tanulók rugalmasabban és sikeresebben tudnak majd szakmát váltani és könnyebben eligazodnak a továbbképzési lehetőségek között. A tanuló továbbá már az előkészítő évfolyam során is ösztöndíjat kap, amelynek mértéke az ösztöndíj alapjának öt százaléka).
- Heti óraszám: 30 óra/hét
- Tanulási tartalom:
 - pályaorientáció, szakmaismeret: 40 (- 60%)
 - műveltségterületekhez köthető kompetenciafejlesztés: 60 (- 40%)¹
 - A tanulási tartalmak szervezése nem a hagyományos tantárgyi keretekre bontva, hanem projektalapú oktatási/képzési formában történik. A projektek gyakorlatorientált módon integrálják az egyes tanulási tartalmakat, műveltségterületeket.
 - Az ismeretek átadása helyett (mellett) a 21. századi munkaerőpiaci elvárásoknak megfelelő kompetenciák és készségek fejlesztése kerül a fókuszba.
- Személyre szabott tanulás: bemeneti mérésre és helyzetfeltárára alapozva az oktatói team a tanulókkal (és szüleikkel) közösen egy több szakaszból álló egyéni fejlődési tervet készít az orientációs év időtartamára. Az egyéni fejlődés, tanulás folyamatát mentor kíséri, támogatja.
- Vállalati kapcsolatok kiépítése: átlagosan heti egy napot tanműhelyben vagy vállalatnál tölt az osztály. Pilot tapasztalatok alapján a diákokat fokozatosan érdemes külső helyszínekre vinni: a tanműhelyben eltöltött idő, majd a városi séta és a külső helyszíneken történő (banki -, postai stb.) ügyintézés segítenek felkészülni a szabályok betartására, a vállalati látogatásokra. Szintén pilot tapasztalat, hogy nem minden vállalat tud a korosztály számára releváns programot nyújtani (a cég múltjáról tartott hosszú prezentációkon jellemzően unatkoznak a gyerekek). Nincs minden vállalat felkészülve a job shadowingra, nem mindenhol tudnak tényleges munkahelyi benyomásokat, a részvétel élményét nyújtani a tanulónak arról, hogy milyen az adott szakmában dolgozni. Emiatt a kinti programok megválasztása és a vállalati kapcsolatok kiépítése nagy körültekintést igényel.
- A tanműhelyek mellett a DKA (Digitális Közösségi Alkotóműhely) laborok is nagyon jól támogatják a szakmaismereti és pályaorientációs projektek megvalósítását.
- Tanítási nap szervezése: a nap nyitókörrel indul és zárókörrel fejeződik be. Célszerű a 45 perces órák helyett nagyobb blokkokba szervezni a tanegységeket, projekteket (pl. kommunikációs, társadalomtudományos, természettudományos blokkok a heti projekt (egy adott szakma, ágazat) tematikájához illeszkedve).

¹ A tényleges arányok az osztály és a tanulók igényeihez igazodva alakulnak ki, akár év közben is változhatnak.

- Kapcsolattartás a szülőkkel: nagy erőfeszítést igényel az oktatói team részéről, többször a családokhoz is ki kell menni. A pilot év tapasztalatai alapján alternatív utakat keresve jobban bevonhatók a szülők (pl.: szülői értekezlet helyett olyan családi est, ahol a gyerekek is jelen vannak, felkészülnek, megvendégelik a szülőket saját maguk által készített uzsonnával, bemutatják (esetleg előadják) a produktumaikat).
- Az előkészítő év befejezését követően a diák szakképzési centrumon belül felvételi nélkül folytathatja tanulmányait szakképző iskolában, technikumban vagy műhelyiskolában a választott szakmában/ágazaton. A továbblépés feltétele, hogy a tanuló rendelkezzen azokkal a kompetenciákkal, amelyek alapvetően szükségesek a választott szakma elsajátításához. Szakképzési centrumon kívüli továbbtanulási szándék esetén a tanuló tovább irányítása (segítése) a megfelelő intézménybe.
- Az orientációs fejlesztésben részt vevő tanuló ösztöndíjra jogosult, amelynek mértéke az ösztöndíj alapjának öt százaléka (hat igazolatlan óra elérése esetén a tanév hátralévő részében már nem jár ösztöndíj).

2. Dobbantó program

2.1. Jogszabályi háttér

- A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény (Szt.) 19. § (4) alapján a szakképző iskola előkészítő évfolyamon dobbantó program keretében alapkompentencia-fejlesztést folytathat.
- A szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet (Szkr.) 51. § (4) szerint a dobbantó programban az a tanuló vehet részt, aki a megelőző tanév utolsó napjáig a tizenhatodik életévét betöltötte és alapfokú végzettséggel nem rendelkezik.
- Az Szkr. 53. § (2) a) alapján a dobbantó program elvégzését követően a tanuló a műhelyiskolában folytathatja tanulmányait.
- Az Szkr. 171. § (2) és (3) alapján az előkészítő évfolyamon járó ösztöndíj havonkénti összege az ösztöndíj alapjának öt százaléka.

2.2. A dobbantó program célcsoportja és célkitűzései

A dobbantó program keretében szervezett alapkompentencia-fejlesztés célja, hogy az általános iskolai végzettséggel nem rendelkező, magatartási és tanulási zavarokkal küzdő, az iskolai rendszerű oktatásban lemaradó, vagy a rendszerből már kisodródott 16. életévüket betöltött fiatalokat felkészítse a szakmatanulásra. A dobbantó program kimeneti követelménye tehát az, hogy az érintett diák megtalálja a számára vonzó részsakmát, valamint rendelkezzen e részsakma tanulásának megkezdéséhez szükséges kompetenciákkal, illetve azokkal a kompetenciákkal, amelyek szakmától függetlenek, minden szakma elsajátításához szükségesek. A programban mentortanár közreműködésével minden tanuló egyéni, a saját képességeinek és terveinek megfelelő fejlesztés révén éri el ezt a kimenetet. A dobbantó program képzési ideje rugalmas, addig tart, ameddig a tanuló felkészül a műhelyiskolai továbblépésre.

2.3. A dobbantó program főbb jellemzői:

- A program megvalósítása kis létszámú csoportokban történik (az 5-8 fős csoportok szervezése javasolt).

- A képzést az iskola előkészítő évfolyam keretében valósítja meg, de a tanuló számára a képzési idő rugalmas (a tanév során bármikor bekapcsolódhat). A program addig tart, amíg a diák felkészültté válik a műhelyiskolai továbblépésre.
- Heti óraszám: 30 óra/hét
- Beiskolázás: a célcsoporthoz tartozó diákok nagy része nem foglalkozik tudatosan a továbbtanulással, illetve – már lemorzsolódott tanulók esetén - a visszakapcsolódással a közoktatás rendszerébe, így számítani kell arra, hogy kevesen jelentkeznek célirányosan a programra. Ha az iskola elkötelezett a program indítása mellett, mert hisz abban, hogy bizonyos tanulók számára ez a program jelentheti a megfelelő továbblépési lehetőséget, akkor aktív szerepvállalással, a célcsoport „felkutatásával” érhető el a tanulók beiskolázása. Célszerű az általános iskolákkal, és egyéb szervezetekkel (pl. családsegítő, gyermekvédelem, szociális munkások, önkormányzat stb.) felvenni a kapcsolatot, majd a látótérbe került diákok családjait személyesen is érdemes felkeresni. Aktív marketingtevékenységgel kell a programok láthatóságát, az információk elérhetőségét biztosítani.
- Tanulási tartalom:
 - Részzakma tanulásának megalapozása a megfelelő alapkészségek és kulcskompetenciák fejlesztésével
 - Célzott fejlesztés, amely bemeneti mérésen alapul és egyéni tanulási utak révén valósul meg
 - Pályaorientáció, életpályatervezés: a tanuló számára megfelelő részzakma megtalálásának segítése
 - A tanulási tartalmak szervezése nem a hagyományos tantárgyi keretekre bontva, hanem projektalapú képzési formában történik.
 - NEM az általános iskolai tananyag pótlása a cél
 - A projektek gyakorlatorientált módon integrálják az egyes tanulási tartalmakat, műveltségterületeket.
- Nap felépítése: órák helyett blokkok, projektek: nyitó körrel indul a nap és zárókörral fejeződik be. Célszerű a 45 perces órák helyett nagyobb blokkokba szervezni a tanegységeket (pl. kommunikációs, társadalomtudományos, természettudományos blokkok a heti projekt (egy adott szakma, ágazat) tematikájához illeszkedve.
- Fejlesztő értékelés (osztályzat nincs).
- Külső helyszínek szerepe fontos: tanműhely, DKA labor, kirándulások, programok, vállalati helyszínek.
- Egyéni fejlődési terv támogatása egyéni kíséréssel (mentor)
- A dobantó program kimenete az adott műhelyiskolai képzésre történő felkészítés és továbblépés, de önmagában sem alapfokú, sem szakmai végzettséget nem ad a program.
- A dobantó programban részt vevő tanuló ösztöndíjra jogosult, amelynek mértéke az ösztöndíj alapjának öt százaléka (hat igazolatlan óra elérése esetén a tanév hátralévő részében már nem jár ösztöndíj).

3. Műhelyiskola

3.1. Jogszabályi háttér

- A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény (Szkt.) 21. § (2) alapján a műhelyiskola szakképző iskolában indítható, a szakképzésbe való bekapcsolódáshoz vagy a munkába álláshoz szükséges ismeretek megszerzését segítő képzési forma.
- A szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet (Szkr.) 53. § (1) alapján a műhelyiskola folyamatos mentori támogatással segíti a tanuló személyes és társas kompetenciáinak fejlődését, és az önálló életkezdéséhez szükséges alapismeretek megszerzését.
- Az Szkr. 53. § (2) alapján műhelyiskolában alapfokú végzettség birtokában 16. életévet betöltött tanuló, illetve alapfokú végzettséggel nem rendelkező tanuló a dobbantó program elvégzését követően folytathat tanulmányokat.
- Az Szkr. 53. § (3) és (4) alapján a műhelyiskolában részzakma megszerzésére irányuló felkészítés folyik egy-ötffős csoportokban, tanműhelyben vagy munkahelyi körülmények között, a képzési idő 6-24 hónap. Kiskorú személy műhelyiskolában való részvétele nem utasítható el.
- Az Szkt. 15. § (1) alapján a részzakma megszerzéséről kiállított szakmai bizonyítvány szakképesítést tanúsít, illetve, ha a részzakmára történő felkészítés dobbantó program keretében és műhelyiskolában történt, államilag elismert alapfokú végzettséget és szakképesítést tanúsít és legalább egy munkakör betöltésére képesít.
- Szkr. 53. § (5) alapján a műhelyiskolában a tanuló a szakképző iskolai tanulót az ágazati alapoktatásban megillető ösztöndíj felére jogosult.

3.2. A műhelyiskola célcsoportja és célkitűzései

A műhelyiskolában azok a klasszikus iskolai környezetben nehezen oktatható, fejleszthető fiatalok tudnak részzakmát szerezni, akik lemorzsolódnának és végzettség nélkül lépnének ki a szakképzésből, de a műhelyiskolába a korábban már lemorzsolódott, szakmával nem rendelkező fiatalok is bekapcsolódhatnak. A részzakma elsajátítása tanműhelyben vagy munkahelyi körülmények között történik az egyén előrehaladásától függő tempóban (de legfeljebb 24 hónapig). A képzés során a fiatal fejlődését egy mentor is támogatja, a bemeneti mérésre és az egyéni célkitűzésekre alapozott kompetenciafejlesztés révén.

2.4. A műhelyiskola főbb jellemzői:

- A képzés 1-5 fős csoportokban valósul meg
- A képzés időtartama rugalmas, de - az egyén haladásától függően - minimum 6, maximum 24 hónapig tart
- A képzés indítása nem a tanév rendjéhez kötött
- Heti óraszám: 30 óra/hét
- Beiskolázás: a dobbantó programot elvégző tanulók beiskolázása mellett a közvetlenül műhelyiskolába belépő (általános iskolai végzettséggel rendelkező) fiatalok elérése aktív szerepvállalást és marketingtevékenységet igényel az iskola részéről. A műhelyiskolai képzésbe azok a szakképzői iskolai képzésben részt vevő tanulók is beiskolázhatók, akik rosszul teljesítenek, lemorzsolódással veszélyeztetettek.

- A részsakma elsajátítása a gyakorlati képzés helyszínén történik, tanműhelyben vagy munkahelyen.
- A képzés gyakorlatorientált, a műhelyiskolában a szakmai elmélet és gyakorlat szétválasztása helyett a kettő szervesen integrálódik, a szakmai tartalom egészét lefedő, elméletvezérelt cselekvésekre épített oktatás folyik.
- Közismereti tartalom a műhelyiskolai képzésben már nincs, de a tanműhelyi/munkahelyi fókusz mellett a képzésnek van egy iskolai „lába”, ahol a tanuló kompetenciáinak fejlesztését mentor segíti, bemeneti mérésre alapozott egyéni fejlődési terv alapján. Amennyiben a tanuló a dobbantó programot is ugyanabban az iskolában végezte el, a mentor személye állandóságot jelenthet számára a műhelyiskolába történő átlépéskor.
- A műhelyiskolai képzés akkor ér véget, amikor a mester (és a mentor) véleménye alapján a tanuló felkészült a vizsgára. A részsakma megszerzése, amely szakképesítést tanúsít és legalább egy munkakör betöltésére képesít, egyben alapfokú végzettséget is biztosít a tanuló számára. Így, bár a dobbantó program önmagában nem ad végzettséget a tanulónak, a hozzá szorosan kapcsolódó műhelyiskola elvégzését követően biztosítja mind a szakmai mind az alapfokú végzettség megszerzését.
- A programban részt vevő tanuló ösztöndíjra jogosult, amelynek mértéke a szakképző iskolában folyó ágazati alapoktatásban járó ösztöndíj fele (hat igazolatlan óra elérése esetén a tanév hátralévő részében már nem jár ösztöndíj)

II. Az orientációs fejlesztés, a dobbantó program és a műhelyiskola közös jellemzői

1. Szervezeti feltételek

1.1. A rugalmas tanulásszervezési formák integrálása a szervezeti kultúrába

A rugalmas tanulási utakat képviselő programok – a résztvevő tanulók hátrányos társadalmi-szociális helyzete, az alkalmazott pedagógiai szemlélet és gyakorlat, a tanulásszervezés eltérő keretei (napi- és heti rend), a tanulás rendhagyó fizikai környezete és nem utolsósorban az oktatói team létrejötte és működése miatt – jelentős mértékben eltérnek az iskola többi képzésétől. Az intézményvezető szerepe a program sikerében létfontosságú: vezetői támogatásra van szükség ahhoz, hogy a program, annak speciális feltételrendszerével és eltérő munkakörülményeivel integrálható legyen az intézmény működésébe. A vezetés feladata, hogy a program szempontjai beépüljenek a stratégiai gondolkodás folyamatába, ne írassák felül azokat rövid távú, eseti szempontok. A vezetői támogatás és érzékenység a programban érintett kollégák és tanulók számára egyaránt alapvető fontosságú: az oktatói team igényeit és szükségleteit figyelembe véve kell az elvárásokat megfogalmazni, ugyanakkor biztosítani kell a megvalósításhoz szükséges feltételeket is. A teljes oktatói testület számára láthatóvá kell tenni a team működését, ez egyrészt lehetőséget ad arra, hogy az érdeklődő oktatókat bevonják a rugalmas utat megvalósító programokba, de megteremti annak az alapját is, hogy a rugalmas utat képviselő képzéseken alkalmazott pedagógiai módszerek elterjedjenek az intézmény egészében. Ez azért is kívánatos, mert az orientáció elvégzését követően a tanulók a szakképzés hagyományos útjaiba kapcsolódnak majd vissza, amit megkönnyítene számukra, ha ismerős módszerekkel dolgozhatnának tovább. Vezetői támogatás szükséges ahhoz is, hogy a (orientációs, dobbantó és műhelyiskola programban résztvevő) diákok is az iskola tanulóinak érezhessék magukat, akik hozzájárulnak az iskola hírnevének öregbítéséhez.

1.2. Együttműködés a programok megvalósítása során szakképzési centrumon belül és szakképzési centrumok között

Ha egy iskolán belül többfajta rugalmas tanulási utat jelentő program (orientáció, dobbantó és műhelyiskola) is indul, illetve a szakképzési centrum több intézményében is tervezik a programok bevezetését, akkor célszerű ezek működését összehangolni (az oktatói teamek kiválasztása, képzések szervezése, a centrumon belüli tudásmegosztás, tapasztalatcsere szervezése, a napi- és heti rend kialakításának módszertana, a szervezet fejlődésének, illetve a programok intézményesülésének nyomonkövetése, stb. terén). Célszerű továbbá a programokat megvalósító más szakképzési centrumokkal is együttműködni (hálózatosodás) kihasználva a vertikális és horizontális tanulás lehetőségét.

1.3. Tanuló szervezeti működés

A rugalmas tanulási utak alkalmazásának kiemelt célja a tanulók kompetenciáinak fejlesztése, pályorientációja, az egyéni utak pedagógiáján keresztül az eredményes életpálya-kísérés megvalósítása. A rugalmas képzési formák megvalósítása, integrálása az intézménybe lehetőséget ad az innovációra, a tapasztalatok beépítésén alapuló korrekciókra nemcsak a program, hanem intézményi szinten is, megteremtve ezzel a tanuló szervezeti működés alapjait.

2. Személyi feltételek

2.1. Oktatók támogatása

A rugalmas tanulási utat képviselő programok sikerének legfőbb kulcsa az oktató. Ezért különösen fontos vezetői feladat a megfelelő pedagógusok kiválasztása, az oktatói team tagjainak felkészítése és támogatása, az alternatív oktatási módszerek és tanulásszervezési folyamatok feltételeinek megteremtése.

2.2. Oktatói team kiválasztása

A rugalmas tanulási utakat megvalósító programokban folyó pedagógiai munka olyan kreatív kihívást jelent, ahol a kis csoportlétszámokból adódóan lehetőség van minden egyes diákra odafigyelni, hátrányaik leküzdésében segíteni, a napi programok tartalmát a helyzethez illeszkedően rugalmasan alakítani. Kulcsfontosságú, hogy olyan kollégák - oktató, mester, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, szociális munkás, szociálpedagógus, mentálhigiénés szakember, ifjúságsegítő szakember stb. - kerüljenek az oktatói teambe, akik önként és szívesen vállalják a munkát a tanulásban lemaradt, többségében nehéz élethelyzetben lévő diákokkal, képesek őket megérteni és helyzetüket elfogadva segíteni fejlődésüket. A team összetételének kialakításakor a fent leírt pedagógiai attitűd megléte a legfontosabb szempont, fontosabb az oktatók tantárgyi szakosodásánál is (matematika, magyar stb.): mivel a rugalmas tanulási utak esetén a tanítás nem hagyományos tantárgyi keretek között folyik, hanem jellemzően gyakorlatorientált projektek keretében, a programokban tanító oktatóknak folyamatosan át kell lépniük a tantárgyi határokat. Célszerű ugyanakkor az oktatói team összetételét úgy kialakítani, hogy legyen oktató szakmai, humán, reál és/vagy természettudományos területről, illetve ajánlott gyógypedagógus kolléga bevonása is a teambe. Az oktatói team kiválasztásánál a program szempontjain kívül eső tényezőket – pl. azért vonni be egy kollégát a teambe, hogy meglegyen az óraszám – akkor is el kell kerülni, ha első látásra kézenfekvő megoldásnak tűnik. Ha nem megfelelő

indíttatásból lesz egy kolléga az oktatói team tagja, az később az egész képzés sikerét alááshatja. A team kialakításánál fontos szempont az is, hogy a team tagok tudjanak együtt dolgozni.

2.3. Teamülések

Az oktatók hetente 1-2 alkalommal team ülést tartanak, ahol értékelik az elmúlt hetet és – a havi, illetve éves terv kibontásaként – megtervezik a következő hét feladatait, valamint megosztják, megbeszélik egymással a diákokkal kapcsolatos tudnivalókat, fejleményeket. A team ülések a pilot résztvevők tapasztalatai alapján időigényesek, kb. 2 órás időtartamúak, de a megbeszélésekbe fektetett idő megtérül, a projektek megtervezéséhez szükség van a feladatok egyeztetésére, személyre szabására, és a diákokról való beszélgetés is „kifizetődik”.

2.4. Teamvezető

Az oktatói teamet a teamvezető vezeti. Olyan személy kiválasztására van szükség, aki pozitív tapasztalattal rendelkezik a tanulási lemaradással küzdő diákokkal való munkában, akiben bíznak a diákok, és akit elfogadnak vezetőként a teamtagok. A teamvezető elhivatott a „segítő” pedagógia terén, és képes megszerzett tudását, tapasztalatát átadni, az adott teamre, célcsoportra adaptálni, hiszen minden intézménynek más az arculata, mások a hagyományai, a szakmai tapasztalatai, eltérő a szervezeti kultúrája.

2.5. A team tagok órarendje és feladatai

Az orientációs fejlesztésben, a dobbantó programban módszertanilag javasolt a kettős vezetésű órák tartása (pilot tapasztalatok alapján ideális, ha az órák kb. 40%-ában sikerül a kettős óravezetést megvalósítani). A kollégák órarendjét úgy célszerű összeállítani, hogy a nap egészét a csoporttal töltsék, adott napon ne kelljen a hagyományos képzési rendszerben is órát tartaniuk.

Az oktatók heti javasolt kontaktóra száma egyéb munkaköri feladataikra tekintettel alacsonyabb a hagyományos képzésben tanító kollégáiknál. Ilyen egyéb munkaköri feladat a már említett team üléseken való részvétel, a diákok mentorálása, az egyéni fejlődési tervek egyeztetése és megvalósulásának támogatása, munkahely-látogatásra, munkakörök megismerésére felkészítés és kísérés, tananyagfejlesztés (digitális is), kapcsolattartás a szülőkkel, műhelymunkák szervezése és azokon való részvétel iskolán belül és kívül. Ezen tevékenységek a tantárgyfelosztásban maximum heti 4 tanóra tartalomban elismerhetők.

2.6. A team tagjainak felkészítése, szakmai támogatása

Bár a rugalmas tanulási utak nem előzmény nélküliek a (szak)képzésben, mind az orientációs fejlesztés, mind a dobbantó és a műhelyiskola programok megvalósítása igényli a programokban részt vevő kollégák felkészítését. Az oktatóknak ismerni és azonosulni kell a személyközpontú pedagógia alapelveivel és módszereivel ahhoz, hogy alkalmazni tudják eljárásait. Ez – a tanulási folyamat elején állók számára – hosszú időt igénylő változási folyamatot jelent, aminek útja csak kis lépésekkel járható végig. A team tagok korábbi gyakorlatától, innovációs tapasztalataitól függően a felkészítés fókuszai a következő területek lehetnek:

- a segítő pedagógia lényege és eljárásai, különös tekintettel a mentori tevékenységre
- különböző alternatív pedagógiai módszerek, aktív tanulásszervezési eljárások alkalmazása
- tanulói portfólió

- egyéni fejlődési terv
- fejlesztő értékelés.

Az oktatók együttműködő tanulásának alapját az oktatói team adja. A képzések egy része megtervezhető a program indítása előtt, de alkalmazni azokat csak a gyakorlati kipróbálást követően, kis, biztonságos lépéseken keresztül, teammunkában lehet. Fontos az is, hogy az oktatók változástanulási folyamatát rendszeres külső szakmai segítség támogassa egy segítő mentor személyében, aki kétheti-havi rendszerességgel megbeszéli velük az aktuális sikereiket és gondjaikat, támogatja őket a szemlélet- és gyakorlatváltás folyamatában. További szakmai segítséget jelentenek több rugalmas tanulási utat megvalósító iskola teamjei számára szervezett műhelyek, ahol az egymástól tanulásra, az iskolák közötti tapasztalatcserére is lehetőség nyílik. Emellett fontos, hogy időről időre újabb továbbképzési alkalmak is biztosítottak legyenek.

3. Tárgyi feltételek

3.1. Megfelelő tanulási környezet biztosítása

A tanulás fizikai környezete jelentősen befolyásolja a tanulás eredményességét. A rugalmas tanulási utat megvalósító programok esetén az alternatív pedagógiai szemlélet célkitűzéseit támogató tanulási környezetet kell kialakítani. A hagyományos iskolai tanteremtől eltérő foglalkozási térre van szükség, amely a társas együttlétre és a szabad sáv programjainak megvalósítására is lehetőséget ad. Egy olyan csoportszobára van szükség, ahol a projektek kényelmesen megvalósíthatók és pihenő-beszélgető sarok, teakonyha is kialakítható. A pilot tapasztalatok alapján a diákok sok helyen maguk is részt vettek a terem kialakításában és berendezésében (pl. festés), ami segített a csoport összekovácsolódásában. Mindegyik pilot résztvevő esetében szerves része lett a nyitókörnek a közös reggeli-készítés, ami segített a közösségformálásban, a bizalmi légkör kialakításában. A terem berendezésének és felszereltségének fontos elemei a mobilizálható padok és asztalok, polcok, szekrények a tároláshoz (tanulói portfóliók, tanári segédeszközök, tanulást, segítő eszközök, ikt eszközök, wifi, társasjátékok, sporteszközök, hangszerek stb.). A tantermeket célszerű az iskola egy olyan részében kialakítani, ahol nem jelent problémát, hogy napirendjük eltér az iskola hagyományos csengetési rendjétől.

3.2. Tanműhelyek, DKA laborok szerepe

Az orientációs fejlesztés és a dobbantó program keretében a tanulók megismerkednek a szakmák széles körével, míg a műhelyiskolában egy adott részszakma elsajátítása zajlik. Mindhárom képzés esetében fontos szerep jut az iskolai tanműhelyeknek, illetve a DKA laboroknak, ahol a diákok megtekinthetik, kipróbálhatják az egyes eszközöket. A pilot tapasztalatok alapján nemcsak a dobbantó és orientációs évfolyamokon, de még a műhelyiskolában is célravezető eleinte játékos formában dolgozni az anyagokkal: a tanulók az adott szakma eszközeivel dolgozva, de eleinte nem a szakmai paramétereknek megfelelő terméket készítenek, hanem egy olyan kreatív produktumot, amelyet 2-3 fős csoportokban dolgozva maguk találhatnak ki, terveznek és valósítanak meg (pl. fából vagy fémből egy szobrot). Úgy sajátítják el ezáltal a szakma szabályainak megfelelő eszközhasználatot és úgy tesznek szert anyagismeretre, hogy közben kreatív hajlamaikat, az életkorukból adódó játékoságukat is meg tudják élni. Mivel a feladat nyitott, rossz megoldások sincsenek, így a tanulók kevésbé szembesülnek kudarcélménnyel.

3.3. Külső helyszínek

A tanulás terei iskolán kívüli helyszíneket, eseményeket is magukba foglalnak, a rugalmas tanulási utakat képviselő programok estén ezekre a külső helyszínekre és programokra különösen nagy hangsúly esik. Ezek közül a legjellegzetesebb az átlagosan heti rendszerességgel sorra kerülő munkahely látogatás, munkaköri feladatok megismerése (job shadowing). De informális és nonformális tanulásra is sokszor az iskolán kívüli terekben nyílik lehetőség (kirándulás, sport, színház, ügyműhely, önkénteskedés, stb. során) és a külső programok során a segítő párok megbeszélésére is lehetőség van.

4. A tanulás tartalma és szervezése²

4.1. Kompetenciafejlesztés

Mind az orientációs fejlesztés és a dobbantó program, mind a műhelyiskola mentori tevékenységének célja a tanulók kompetenciáinak fejlesztése, a programba bevont oktatók és mesterek tehát nem tantárgyakat tanítanak és nem hagyományos tanórák keretében dolgoznak. A tanulás-szervezés módszerei közül kitüntetett szerepe van az aktív tanulást támogató eljárásoknak, így többek között a kooperatív munkának, a projekt munkának, az egyéni kutatómunkának, a saját élményű tanulásnak, a fejlesztő értékelés alkalmazásának. A programok megvalósítása során fejlesztendő legfontosabb készségek és kompetenciák a következők:

- Kommunikációs kompetenciák
- Tanulási kompetenciák
- Szociális kompetenciák
- Életpálya építéssel és a munkavállalói léttel kapcsolatos kompetenciák
- A munkavégzéshez kapcsolódó kompetenciák
- Digitális kompetenciák
- Alapkészségek
- Transzverzális készségek (kritikus gondolkodás, vállalkozói és kezdeményező-készség, problémamegoldás, együttműködés képessége)

A fenti kompetenciaterületek alábontása számos aldimenziót foglal magában, a kompetenciafejlesztés konkrét tartalmát a dobbantó program, az orientációs fejlesztés és a műhelyiskola célcsoportjaihoz igazodóan eltérő hangsúlyokkal kell kijelölni. A fejlesztendő kompetenciák az egyéni fejlődési utak függvényében további területekkel bővíthetők.

A kompetenciák fejlesztése modulokon vagy komplex projekteken keresztül, valamint az iskolán belül és az iskolán kívül szervezett formális, nem formális és informális tanulási alkalmak során valósul meg. Minden diák fejlődési szükségleteit külön-külön felmérve, a kiinduló állapotot az egyéni fejlődési tervben rögzítve, az elérendő optimális célokat és annak szakaszait ugyanebben megtervezve szükséges nyomon követni.

² A fejezet a két program hasonló felépítése miatt elsősorban az orientációs fejlesztés és a dobbantó program közös jellemzőit tárgyalja, de ahol releváns, kitér a műhelyiskola ismertetésére is.

4.2. A diákok értékelése

A diákok értékelése az egyéni fejlődési terveken (EFT) alapuló fejlesztő értékelés, szöveges formában (osztályzatot nem kapnak a tanulók). Az egyéni fejlődési terv egy folyamatosan fejlődő, alakuló dokumentum. Az induló egy, maximum másfél hónapban az egyes diákok meglévő kompetenciáinak feltárására, erősségeik megismerésére kerül sor. Erre lehet építeni az egyéni fejlődési terv céljainak meghatározását. A fejlődési cél kitűzésének aktív részese az érintett diák. A tervezett fejlődési célok eléréséhez rövidebb időszakokra meghatározott kisebb célok kitűzése és a fejlődés nyomon követése útján lehet eljutni. A fejlődési folyamatot a fejlesztő értékelés módszereit alkalmazva a mentorált és a mentor két-háromhavi időszak eredményeit áttekintve együtt értékelik és ez alapján tűzik ki a következő időszakra szóló célokat. Az egyes diákok fejlődésének eredményeit, dokumentumait a diák személyes portfóliójában gyűjtik. A kompetenciák értékelésének alapja a tanulási eredmények elérésén alapul. A tanulási eredmények részben az egyes képzési modulokban jelennek meg, részben pedig az informális és nonformális tanulási folyamatok hatására, melyekre lehetőséget biztosít a számos nem közismereti tartalom, azaz az életpálya építéssel kapcsolatos tartalmak, illetve a szabad sávban megvalósított tevékenységek (például a sport, a művészeti (kreatív) és egyéb szabadidős lehetőség biztosítása, melyek tartalmát részben szintén előre szükséges meghatározni, illetve kidolgozni. Ezen a területen az oktatók saját – nem feltétlenül a szaktárgyukhoz, szakterületükhöz kapcsolódó – tudásukat, képességeiket hozhatják be a tanulási folyamatba.

A tanulást támogató, fejlesztő értékelés interaktív módon értékeli a tanulók teljesítményét, amelyben kulcsfontosságú a tanulók önértékelésének ösztönzése, segítése. Ez az értékelés segíti a diákokat abban, hogy maguk is értsék, miért érik kudarcok őket, mitől eredményesek, s képesek legyenek célokat kitűzni önmaguk elé.

Az egyéni fejlődési utak rögzítését követően a megvalósítás folyamatában a tanulókat mentor támogatja: segíti őket az életpályatervezésben, pozitív énképük kialakításában, önismeretük növelésében. Mentor és mentorált között az ún. „egyénizésre” heti rendszerességgel kerül sor, ekkor értékelik a diák heti munkáját, eredményeit, számba veszik a következő hét feladatait és igény esetén megbeszélik a diákot foglalkoztató egyéb kérdéseket. Egy mentortanárhoz kb. 2-3 mentorált tartozik, a mentorpárok kialakításába tanulót is érdemes bevonni. Pilot tapasztalat alapján a mentorszerep vállalásakor is az önkéntesség legyen a szervező elv (előfordulhat, hogy az oktatói team tagok közül nem mindenki egyformán érzi felkészülve magát a mentorszerepre, van, aki több, van, aki kevesebb mentoráltat tud vállalni).

4.3. A tanulási tartalmak szervezése

4.3.1. A tanév szervezése³:

- első hét: ráhangolódás, ismerkedés
- első hónap: bemeneti mérés, segítő párok alakulása
- első másfél hónap: egyéni fejlődési tervek (EFT) elkészítése
- október közepe – január közepe: az EFT megvalósulásának első szakasza
- január közepe - március: az EFT második szakaszának megvalósítása
- április - június: az EFT harmadik szakaszának megvalósítása

³ A javasolt bontás egy tanévet lefedő képzési időt feltételez, így elsősorban az orientációs fejlesztés során alkalmazható. A dobbantó program esetén a tanév szervezése rugalmasan igazítható a képzési időhöz.

- június: döntés az egyéni tanulási utakról, program zárása

4.3.2. A tanítási nap szervezése

A tanítási napok javasolt szervezési módja:

- Nyitó kör: ráhangolódást segítő, az esetleges otthonról hozott feszültségeket oldó beszélgető kör, amely az előző közös együttlét óta eltelt időszakban szerzett egyéni élmények megosztásán túl segíti az adott nap főbb eseményeire való ráhangolódást is. Oldott, szabad légkörben, akár együtt teázva-reggelizve zajlik.
- Két 90 perces blokkba szervezett tanítási egység, közte szünettel: a tanítási tartalmak megvalósítása projektalapú képzési formában történik. A projektek integráltan tartalmazzák a közismereti tartalmakat (pl. egy szakmaismereti projektnek lehetnek matematikai, anyanyelvi, társadalomtudományi stb. tartalmi). A „régii dobbantó program” rendelkezésre álló moduljai⁴ jól használhatók, de a tartalmakat a csoport igényeihez kell igazítani és szükség esetén aktualizálni kell. Célszerű, ha az oktatói team – az előre megtervezett témakörökben – saját tananyagokat is fejleszt (digitális tananyagokat is). A jó gyakorlatokból feladatbank építhető, ami a későbbiekben a rugalmas tanulási utat megvalósító intézmények rendelkezésére áll.
- Ebéd
- Szabad sáv⁵: a diákok érdeklődése alapján szerveződő tevékenységekkel telik, ami a nem formális és informális tanulás útján támogatja személyes fejlődésüket. Ezek a tevékenységek semmivel sem kisebb értékűek, mint a tanórák. A rájuk fordított időkeret nem a „komolyabb” tanulásból vesz el, hanem hozzájárul a diákok kommunikációs, szociális és egyéb kompetenciáinak fejlődéséhez. A szabad sávban sor kerülhet a mentorral folytatott egyéni beszélgetésre, mozgásra-sportolásra, „bütykölésre”, közös játékra, zenélésre, filmklubra, könyvklubra, filmkészítésre stb.
- Sportolás, kulturális tevékenység
- Záró kör: az aznapi sikereket, eredményeket tekintik át. Fontos, hogy ugyanaz az oktató/mester vezesse a napot záró megbeszélést, mint aki az indító beszélgető kört vezette, aki a diákokkal töltve a napot, ugyanazokat a tapasztalatokat élte át, mint ők.

⁴ A kompetenciák fejlesztését segítő modulok (1, 2, 3, és 4. kötet): <https://fszk.hu/szakmai-tevekenysegek/vegzettseg-nelkuli-iskolaelhagyas/dobbanto/dobbanto-kiadvanyok/>

A kompetenciák megismerését, fejlesztését segítő ún. Kompetencia kártyák: <http://fszk.hu/wp-content/uploads/2016/02/Dobbanto-kartyak.pdf>

Módszertani segédanyag a job shadowinghoz: http://fszk.hu/wp-content/uploads/2016/08/job_shadowing_kezikonyv.pdf

A diáktámogatás és az egyéni fejlődési terv készítéséhez segédanyag: <http://fszk.hu/kiadvany/diaktamogato-fuzetek-tampontok/>

A tanulás tanulásához készített segédanyag: http://fszk.hu/wp-content/uploads/2016/08/de-hogyan_megtanulni-tanulni.pdf

A szabad sáv szervezéséhez ötleteket adó segédanyag: http://fszk.hu/wp-content/uploads/2016/08/de-hogyan_tanorakon-tul.pdf

Az iskola külső kapcsolatainak építéséhez ötleteket adó segédanyag: http://fszk.hu/wp-content/uploads/2016/08/de-hogyan_kapcsolati-halo-epitese.pdf

⁵ Ha az iskolában több dobbantós és/vagy dobbantós és orientációs csoportok is vannak, akkor a szabad sávot érdemes azonos időszakra szervezni, és a több csoport számára közösen megnyíló, többféle választható tevékenységet felkínálni.

4.3.3. A tanítási hét szervezése

A diákok heti, iskolai elfoglaltsággal töltendő ideje 30 tanórányi, egy-egy tanítási hét 3+2 napra oszlik. Három napon az alapkompenciák fejlesztése kap elsődleges hangsúlyt, míg a további két napon az életpálya építés, a vállalkozói és munkavállalói kompetenciák fejlesztése, a munkahelyek és munkakörök megismerése kerül előtérbe⁶. Utóbbi, lehetőség szerint heti egy alkalommal intézményen kívül történik.

Egy lehetséges hetirend⁷:

			H	K	SZ	Cs	P
8:00	8:40	nyitókör			Job shadowing		
8:50	10:20	1. blokk					
10:30	11:15	sport					
11.25	12:55	2. blokk	Szabad sáv egyéni beszélgetés			Szabad sáv egyéni beszélgetés	
Ebédszünet							
13:25	14:55	3.blokk+zárókör					

4.3.4. A tanulási tartalmak szervezése⁸

A tanulási tartalmak szervezésére a tanév rendjéhez illeszkedő orientációs fejlesztés során az alábbiak szerint kerülhet sor:

Tartalom	Időkeret
Óra/hét	30
Bevezető hét (ismerkedés)	1 hét
Záró hét (visszacsatolás)	1 hét
Tanulási tartalmak	34 hét
Felhasználható óraszám a tanévben	1020 óra
Pályaorientáció, szakmaismeret:	40% (- 60%)
Műveltségterületekhez köthető fejlesztési idő:	60% (- 40%)

A dobbantó program képzési ideje rugalmas, a bemeneti mérésre és a műhelyiskolai bementre alapozott egyéni fejlesztési utak alapján kell kijelölni a tanulási tartalmakat és azok időigényét.

Az orientációs fejlesztés és a dobbantó program műveltségterületekhez köthető tartalmai a NAT műveltségterületei alapján szervezhető:

⁶ Különböző projektek révén, vagy akár a 2008-2011 között megvalósított Dobbantó program moduljai közül a 3. és 4. kötetre támaszkodva.

⁷ Forrás: A szakképzési előkészítő évfolyam rendje, Göd 2.0 koncepció

⁸ A javasolt bontás egy tanévet lefedő képzési időt feltételez, így elsősorban az orientációs fejlesztés során alkalmazható. A dobbantó program esetén a tanulási tartalmak szervezése az egyéni utak időigénye szerint rugalmasan tervezhető.

- kommunikációs és anyanyelv
- idegen nyelv
- matematika
- társadalom- és jelenkor ismeret
- természetismeret
- informatika
- művészetek
- testnevelés és sport

Mivel egy-egy tanítási blokk, projekt keretében több műveltségterület is megjelenik, az óraszámok alábontása, számontartása a hagyományostól eltérő, komplexebb adminisztrációt igényel az oktatói teamtől. A Kréta rendszerben célirányos fejlesztés folyik a programok pedagógiai szemléletéhez igazodó dokumentáció megvalósítása érdekében.